

ELŐFIZETÉS

MEGJEJENÉS:

Egy évre ..... 34 korona.
Egy hónap ..... 3 korona.

VIDÉKEK:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

REKLAMZÁSOK:

4-hetesben poszt sor egyenre 20 fillér,
minden következőjéül 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és szegedi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
Köszeg főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Stauber József.

Szombat, december 4

Fegyveres mohamedánok csatlakoztak szerbverő csapatainkhoz.

— Görz erős ágyutüz alatt. —

Budapest, december 3. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

Helyenkint tüzéségi harc és csatározás volt.

Olasz hadszintér:

A Tolmeini hídfő és az attól északra, a hegyeken levő hadállásaink ellen az utóbbi napokban irányított és teljesen meggyúsult támadások után, tegnap ott csend állt be. Oslaviánál ma éjjel újra visszautasítottuk olaszok egy előretörését. Hasonlóképpen meggyúsultak a Monte san Michele hegy északi lejtője ellen irányított támadások. Homokszákokkal fedezve közelítették meg állásainkat. Görz különösen heves tűz alatt áll, amely kiváltképpen a város belső részeiben újból jelentékeny károkat okozott.

Délkeleti hadszintér:

Novibazártól nyugatra és délre, az osztrák-magyar csapatok, a melyek ehhez sok fegyveres mohamedán csatlakozott, tegnapelőtt és tegnap háromezeröttszáz szerbet fogtak el. A Mitrovica és Ipek közt határterületen folyó harcokban velünk együtt harcolt számos arnauta. Az emlékünnepeken, amelyet csapataink december másodikán a novibazári szandzsákban és Mitrovicában ülték meg, az ottani lakosság lelkesen vett részt. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(December 2-án az osztrák császár trónralépésének 67 évfordulóját ünnepelték meg csapataink a felszabadított és visszaszerzett Szandzsák lakossággal együtt. A szerk.)

Sikeres harcok szerb osztagokkal.

Berlin, december 3. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszintér:

Két ellenséges monitor hasztalan lötte Westende vidékét. Lombardzydetől délre (Nieuport mellett) megleptünk egy francia előőrset. Néhány fogoly jutott kezünkbe. Az egész arcvonalon egyébként a harci tevékenységben az előbbi napokkal szemben nincs változás. Reimsből nyugatra egy francia kétfedelű repülőgépnél védőágyunk tüzeben le kellett szállnia. A bennülő két tisztet elfogtuk.

Keleti hadszintér:

Az arcvonal legnagyobb részén jelentős esemény nem történt. Linsingen tábornok hadseregesoportjánál csapataink Odezerevicenél, a Styr mentén (a kowel-sarini vasutvonalról északra) rajtaütöttek egy előretolt orosz osztagon a hatvanhat embert elfogtak.

Balkán hadszintér:

A Mitrovicától délnyugatra emelkedő hegységben elszórt ellenséges osztagokkal sikeres harcok folynak, amelyekben tegnap több mint 1200 szerbet elfogtuk. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

„Beszélni sem lehet a háboru végéről.”

(Nyugaton lesz a döntés. — Románia csak a központi hatalmak mellé állhat.)

Tévértel írták.

Bern, december 3.

Egy Svájcban élő kiváló diplomata ma a következő érdekes kijelentéseket tette a háboru mai állásáról:

— Nézetem szerint a balkáni háboru eljutott befejezéséig. Görögország nem fog csatlakozni az entente-hatalmakhoz, hanem megszerezni semlegesességét, aminek főképpen megkapja Monasztirt és Albánia déli részait. A szövetségesek válságkezelése csak utolsó, rományvonalon kísérlet volt Görögország semlegesességének feladására. Ma már kétségtelen, hogy a szövetséges seregeket mielőbb vissza fogják vonni Szalonikiból és Gallipoliról. Az is meggyőződés, hogy a német és osztrák-magyar seregek is elhagyják a Balkánt és Bulgáriára bizzák Szerbia rendbentartását, az egyiptomi hadjárat pedig német fővezérség alatt a török hadsereg feladata lesz. A központi hatalmaknak szükségük van a balkáni harterre kiadó seregeikre, mert az egész háboru súlypontja rövidesen ismét áthelyeződik a nyugati harcterre, ahol a közel jövőben fontos mozdulak várhatók. Erre vall a svájci német határ újabb előadás, melyvel Németország seregeinek a nyugati harcterre való szállítást akarja leplezni. Lehet, hogy Svájcra is nehéz idők várnak. Németországtól nincs okunk félni. De nem lehetetlen, hogy Franciaország végül kétségbeesésében Svájcra át akar offenzívát fővenni Németország ellen.

Ha egy pillantást vet a térképre, úgy megérthető a helyzetet. Franciaország azon a szűk helyen, mely a Vogézekről a svájci határig terjed, két hadosztálynál többet nem állíthat föl. viszont Németországnak ugyanazon a harcvonalon bő helye van hadserege akciójának kifejtésére. Svájcban egy kis része éppen hódollik Franciaországra és ha ez itt akarja látni az offenzívát Németország ellen, ez a nagy tehett, ha több hadtestet svájci területre helyez el. Mi már régebben számoltunk ezzel az eshetőséggel a azokon a pontokon állt elhelyeztük meg a francia-svájci határt. Sárnyakunk, erősségeink mind ama kiadó földrésztől délre fekszenek, mert úgyis tudtuk, hogy Svájc ama kis részét nem tudná k megvédeni a francia seregek ellen. Persze, Franciaország a mozdulata nem éppen valószínű, de nem is kizárt.

Franciaországnak nagy érdeke siettetni a háboru kimenetelét. Az orosz összehozás Bessarabiában és Bukovina határain — egy nagy bluff. Románia óvakodni fog attól, hogy feladja semlegesességét, mert tudja, hogy az Ausztria-Magyarországgal való háboruja a

pusztulása volna. A román seregek szétmállának az első ütközetek slatt. Ugy hiszem,

ha Romániát mégis beleerőszték volna a háborúba, úgy a középponti hatalmak mellé áll.

Magyarországtól nem kaphatja meg Erdélyt és a Bánátot, de ha semleges marad, biztosan megkapja Besszarábiát, ha eszakihoz a középponti hatalmakhoz, még egy orkot is Odesszáig.

— Riga elcsúszott tavasz előtt nem várom. Számolni kell az időjárásról és Riga erődítményeivel. Az egész ottani harctér most sárterger és Riga külső erődítményei nem szilárd anyagból, hanem ragacsos földfalakból állnak. Ott most a hatalmas német ágyúkkal nem igen lehet eredményt elérni. Egy-egy óriási lövedék felveti a laza sárfalakat, de a sár visszahull helyére és a földerődítmény nem omlik össze. A háború minden eseménye körülmelegül figyelemmel kísérve, tiszta meggyőződéssel mondhatom, hogy a háború végéről most még beszélni sem lehet.

Nem kellene a hölgyek a közéleti bizottságnak.

(Az ármegállapítás új módszere.)

Az Aradi Közlöny tudósíkjából.

Arad, december 2.

Arad város élmezőny bizottsága ma Lócs Rezső polgármester-helyettes elnökletével ülést tartott. A bizottság legnagyobb részt ármegállapítással foglalkozott. Szóba került az aradi rendőrségnek egy érdekes előterjesztése is, a sertés hús, és szarvúak megállapítására vonatkozólag. Grein Nándor főkapitány ugyanis tudomására adta a polgármesternek, hogy miután a legutóbbi vásár alkalmával az élő sertés ára 4.60 koronáról 4 koronára esett, szükségesnek tartja, hogy a sertés szarv, hús és szalonna árát újból maximálja a polgármester. A közéleti bizottság ebben az ügyben nem foglalt állást, mert a legújabb kiadott kormányrendelet értelmében az ármegállapításnak egészen más módja van, mint eddig történt és erre olyan bizottságot kell összeállítani, melyben minden érdekeltnek jelen kellennie. A főkapitány előterjesztését tehát, hogy az ármegállapítás teljes megnyugvást keltsen, figyelmükben tartják.

A helyettes polgármester elmondotta, hogy Szegeden, ahol legutóbb előadást tartott Arad közéleti bizottságáról, az a feltevés alakult ki, hogy ebben a bizottságban helyet kell foglalnia a gazdasági egyesületnek két taggal, a fogyasztó közönség képviselőit két hölgy tagnak kell jelen lennie, a kereskedelmi kamarának egy szakembere hivandó meg, oly képen, hogy mindig az a szakma legyen képviselve, amelynek az ára megállapítandó, továbbá az iparügyi társulat is két tag képviselje és végül a tanács két tagot delegál. A helyettes polgármester azt is ajánlotta, hogy a közéleti bizottságba is válasszanak be háziasszonyokat. De a bizottság ezt nem tartotta szükségesnek, mert ő magát elég versátnak tartja háztartási kérdésekben is.

Bejelentette a helyettes polgármester azt is, hogy január elsejétől kezdve a közönség listát elhasználását, habár nem is vezetarius jellegű, de pontos ellenőrzésnek kell alávetni, mert mint az a november 25. és 28. között bejelentett adatokból kitűnik, Aradon végtelenül sok személy van listával ellátva és a Hadi Termény Részvénytársaságtól a város havonként csak huszonhárom vagon listát fog kapni, ami az ellátatlanok kontingensével szemben aránytalanul kevés. Ezért akár utóvívány-rendszer behozatala által, akár a listát elárúsító kontingensének megállapítása által, valami ellenőrzést kell életbe léptetni és éppen ezért felkérte a bizottság tagjait, hogy erre vonatkozólag a jövő ülésre tegyenek javaslatokat.

Bratianu rendet teremt Romániában.

(A ruszok zavargók megfékezése. — Késik a verciórovi összeköttetés megnyitása. — A román terményfelesleg.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest—Szófia, december 3.

Tegnap délelőtt fél 12 órakor Bratianu minisztereinek lakásán minisztertanács volt.

A többi ügyek elintézése után a kamara vasárnapi megnyitása alkalmával történt incidensek kerütek megbeszélésre. Ezután a minisztertanács belpolitikai rendeleteket hozott.

A miniszterek egyike a minisztertanács tegnapi ülésével vonatkozásban oda nyilatkozott, hogy a kormány szigorúan el van határozva, miszerint minden erőszakosságot, amely arra irányul, hogy a jelenlegi körülmények között a béke megzavarását okozza, határozottan meg fog akadályozni. — Egyetlen igaz románnak — mondotta a miniszter — sem lehet a mai időkben érdeke, zavargást okozni. Azok, akik zavarnak, idegen ügyet szolgálnak és pedig a nemzet kárára.

Aknazár a román Dunán.

Bukarest. Hivatalos helyről jelentik:

A román hatóságok intézkedtek, hogy a Duna romániai részén, a bolgár határ mentén fekvő Turk Smil-től a 430-as kilométerjelsziget és Galatztól a Pruth torkolatáig aknazár helyezzék el. Mintán az eme zónákban való hajózás veszélyes, a kereskedelmi hajók csak hivatalos pilóták vezetése mellett közlekedhetnek. Emellett a zónák bejáratánál őrhajók fognak állomásozni. Porumbaru külügyminiszter ezen intézkedésről tegnap értesítette a hatalmak képviselőit és a révhatalmokat.

Carp a ruszofilek kívánságairól.

Bukarest. Az „Actiunea” című román lap, amely ugyan nem nagyon megbízható, írja a következőket:

— Amidőn Carp Péter a trónbeszédnek a román kamarában történt felolvasása után a metropolita-dombon lefelé haladt, egy csoport — Imbronie lelkes vezetése alatt — ugyan ezen uton jövő erdélyi emberrel találkozott.

Az erdélyi k és más, a király kocsiját váró polgárok oda kiáltottak:

— Erdélyt akarjuk!

Carp így felelt:

— Vegyétek el, ha tudjátok!

Még nem nyit meg a verciórovi határforgalmat.

Bukarest. Román hivatalos helyről jelentik: A magyar és román államvasutaknak szombaton kellett volna a vasúti összeköttetést Orsova és Verciorova között helyreállítani. Ez azonban ismeretlen okból nem történt meg. Azt hiszik, hogy a magyar vonalon az utóbbi napok viharos időjárása folytán valamelyes zavarok történtek. A romániai vonalrész teljesen rendben van. A napokban újabb tanácskozás lesz a magyar és román vasutak megbízottjai között.

Románia termény-szállítása.

Bukarest. Ötvenezer vagon romániai termény eladására vonatkozólag megbeszélés jött létre a romániai termények eladására alakult

központi bizottság és a német-országi-magyar kereskedelmi ház között.

Erre vonatkozólag most a következők utabbi részleteket jelentik: A központi bizottság elad 50 ezer vagon terményt és pedig: 20 ezer vagon búzát, 10 ezer vagon tengerit, 7500 vagon árpát, 5000 vagon zabot, 2500 vagon paszulyt és 5000 vagon babot. A szerződést a következő árakkal kötötték meg: Egy vagon buza 8200 lei, 74 kgr. sullyal hektóliterenként ennél nagyobb sullyal bíróért 1 leivel több minden száz kiló után. A cinsantia tengeriért vagononként 3 ezer leit, a közönséges tengeriért 2300 leit, az árpáért 2700 leit, a zabért 2600 leit, a paszulyért 4000 leit és a babért 5000 leit fizesnek vagononként. A vásárlók felelősséget vállaltak arra, hogy a felső terménymennyiség elszállítására 30 ezer idegen vagonot küldenek az országba, a fennmaradó 20 ezer vagon pedig uszályhajókon szállítják el. Abban az esetben, ha az idegen uszályhajóknak megengedik a Dunán lefelé frányuló közlekedést, akkor a vásárlók a román kikötőkből szállítják el a terményeket; ellenkező esetben a romániai uszályhajókon elszállítják a terményeket Turnu-Severinbe, ahonnan azután idegen uszályhajókon tovább szállítják.

Románia nem ad el hajókat Oroszországnak.

Bukarest. Galaczból jelentik a bukaresti lapoknak:

Ismeretes dolog, hogy az orosz kormány megvásárolta Brailában a „Margareta” gőzhajót. Tegnap, amidőn az oroszok elakarták vinni a gőzhajót, egy román torpedó megtiltotta, hogy tovább folytassa az utat Reni felé. A feltartóztatás oka az, hogy a vásárlás előtt a kormány rekvirálta a gőzhajót Brailában.

Török-román kereskedelmi szerződés.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik: A Konstantinápolyban megjelenő „Ikdem” szerint Románia és Törökország között kereskedelmi szerződési tárgyalások folynak. Tekintettel a két ország közötti igen jó viszonyra, a tárgyalások valószínűleg teljes eredménnyel fognak végződni.

Akóló Németország mellett.

Bukarest. Dr. Sionról, a két tiszti orosz barát lapban a következő közlemény jelent meg: Dr. Sion, az egészségügyi szolgálat vezérigazgatója ma beadta a lemondását, mivel elhatározta, hogy Stere Constantinnal együtt vállalkozik arra, miszerint Románia külügyi politikáját Németországgal egyesíti. Dr. Sion saját neve alatt cikket írt Arion Virgil német lapjában és vehemensen támadja az oroszokat. Mortun belügyminiszter elfogadta a lemondást és az utód nevét holnap adja tudtul.

Bukarest. Dr. Sion, az egészségügyi szolgálat főigazgatója Svájcba utazott gyógyszer-árak bevásárlása céljából.

Tábori előfizetők és olvasók b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénz küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összege: : : : : milyen célból küldötték : : : :

Eltévesztették az olaszok a bécsi utat

(Az offenzíva elkészítésének okai. — Magyarországon át akarták segíteni a szerbeket.)

Török tudósítások.

Lugano, december 3.

Mikor Olaszország május végén háborút szent Ausztria-Magyarországnak és támadásra indult az osztrák-magyar hadállások ellen, nagyon jól tudta az olasz hadvezetés, hogy sulyos vállalkozásba fogott. Mindjárt kezdetben nagy nehézségekbe ütközött Dél-Tirolnál, amely messze benyomul Olaszország területébe. Minden katonai megfontolás után eljött, hogy a Friaulból keleti és északkeleti irányban kell támadni, mert innen vezetnek a legrovidebb utak Villachon, Klagenfurton és Laibachon keresztül Bécsbe. Hogyha Görzöt birtokukba keríthetik, akkor kilátásuk volt arra, hogy Triestet és Póliát szárazföldi úton ragadják el és így megszállhassák az Adria keleti partvidékét, amelyre Velence fénykorából történelmi jogot formálnak. További céljuk Zégrab volt és Magyarország fenyegetése, valamint az, hogy ilyen módon közvetlenül segítséget nyújtsanak Szerbiának.

Természetes, hogy Malborgethnél, Filitznél és Karföldnél erős állandó erődítésekbe ütköztek, amelyek útját állták a benyomulásnak és szükségesnek tette, hogy hatalmas társasági erőt vonjanak össze ellenük. Délebbre a közép- és az alsó Iszonzóli szövetségi kellett arra, hogy erősen kiépített védőállások, bár csak ideiglenesen épültek is, állítsák útjukat. Hogy ezeket sem fogják legyőzni mindjárt az első rohamoknál, ebben bizonyosak voltak, már csak a francia és orosz harcterén szerzett tapasztalatoknál fogva is. A legrosszabb azonban az volt, hogy még a legenergiusabban és a legnagyobb erővel kellett volna keleti és északkeleti irányban fellépni, mert hadarajúkat Tirolytól oldalt és hátban, Karintiától pedig balszárnyon fenyegette az ellenség.

Ezért azután elhatározták az olaszok, hogy a frissült előnyomulással csak akkor kísérleteznek, hogyha hátukat és oldalukat annyira biztosították, hogy kellemtelen meglepetésektől nem kell tartaniot. És a helyzet kényesítette eleinte az olaszokat, hogy új főirányban támadjanak: Tiroly nyugati határa ellen, a Süßbachtal és a Judikária között, azután az Idró-tó felől az Ets mindkét oldalán Trentino ellen, azután a Sugana-völgybe, továbbá a Dolomítokban Primoleno és Cortina D'Ampezzo között, azonkívül a karintiai határvonal ellen és mindennek előtte Gail-völgybe vezető Flocken-szikoros ellen és a malborgethi vasútvonal mindkét oldalán, végül az Iszonzóli vonal alján Filitznél déli irányban Görzre. Mivel nem tudhatták előre, legalább pozitívum nem, hogy Ausztria-Magyarország defensív, vagy offenzív háborút fog-e vezetni, éppen azért mind az öt támadást olyan nagy erővel kellett megkezdni, hogy minden eshetőség ellen biztosra legyenek, legalább is addig, míg a megfelelő erősítéseket a szükséges frontokra vehetik. Csak azután gondolhattak a fő támadásra, ha ezeket az oldal- és hátbiztosító hadműveleteket elvégezték.

Minden látszat arra vall, hogy olasz részről lebecsülték az osztrák állások ellenálló erejét és ezért hetek és hónapok múltak, amíg az állásokkal szemben sikerrel megvetették lábukat. Ezzel sok időt veszítettek el, amelyet a védelem kihasználhat a maga céljaira, mert alkalma nyílott, hogy pozícióit

alaposabban kiépíthesse és védelmét az egész vonalon a legapróbb részletekig megszervezhesse. Mindezek az okok hozzájárultak ahhoz, hogy az olaszok fő támadása, amely most a Görz hídjáig, továbbá a Görzről északra levő fensik és a dohárói fensik ellen irányul, amely a nevazett helységektől egészen a tengerig terjed, annyira megkezdett. Rosszabbá tette a helyzetet az is, hogy Szerbia kérésére az olaszok megalázták Olaszországot, hogy mindenáron araszabolja az offenzívát, nehogy osztrák-magyar csapatokat vonhassanak el az olasz határról a szerb front számára.

És az offenzívának Olaszország részéről nagy hadsereget igényeltek. Egyedül az Iszonzó szakszaktól, Tolmaizól a tengerig, kizárólag hadiállás áll huszonnégy divízióval és két alpini csoporttal, ami összesen háromszázhuszöttszer pusztát, ezerháromezer tábori és hegyi ágyút, száznyolcvan nehéz ágyút jelent. Ez a hadsereg két hadseregre tagozódott, Frigonizól és az aostai hercegtől. A tíz osztrák állások ellen a Süßbachtalától a Dolomít-vidékig négy olasz hadsereg áll tízezer divízióval, amelyekbenkéltségek végeznek puha, kényes könnyű és nehéz ágyú van. A százharminckilométer hosszú karintiai fronton aránylag egyenlő olasz erők állanak. Feltételezhető az is, hogy az Iszonzó szakszakra újabb még több nehéz ágyút vittek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színház műsor:

Szombat: „Artallan Eszrai” operett repris.

* Magyar hangverseny a Kölcsey-szalonban. A Kölcsey Egyesület vasárnap délután öt órakor tartandó negyedik szériájában valóságos hangversenyről kedveskedik közönségének. Ennek a hangversenynek nemcsak az az érdekessége, hogy szereplői kivétel nélkül aradiak és hogy a hangversenyt az aradi zenekari életnek olyan kiváló és nagy tudású szervezője rendezi, aminő Wagner József dr. Nevezetesség és kiemelkedés teszi ezt a hangversenyt különösen az, hogy teljesen és kizárólag a magyar zenének, még szerencsésen vége a magyar népdalnak szentelték. A magyar hangverseny részletes műsora a következő:

1. Wagner József: A magyar népdal a székelyben.
2. Simonffy, Dankó, Fráter, Lázyi, Kun dalból; Réffy-Eszmerő: Az uszoki asorosban. — Az új „Soprik a pépai utca” (Bányász: Borda); Dr. Wagner József: Söhajján. (Enek); Roman József, zongorán kísérő Wagner József dr.
3. Haydn: Rondo all oboe. ad. Előadja zongorán Róbitsek Magda, I. hegedő Wagner József dr., Barák Dániel, II. hegedő Keller Benne, Geller Mátys, brácsák Róbitsek Samu, cellon Unger Ernő.
4. Jambor vándorénekes I. Allegro cantabile III. Szabvány. Előadja: Wagner dr., dr. Wagner Róbitsek Samu és Unger Ernő.
5. Erkel: Hattyudal a Hunyadi László operából. Előadja: zongorán Löwinger Magda és vándorhangszeresek mint a 3. számú.
6. Lázyi-Petőfi: Fala végén karta korcsma. Előadja Wagner József dr. vezetésével az aradi női felső kereskedelmi iskola és a városi zenekar.

vevőkeleiből alakult női kor. A művészi munkák: Karsay Mariaka, Strasser Adél és Szabó Eszai. Zongorán kísérő: dr. Wagner József.

A magyar hangversenyt azok akik nem tagjai a Kölcsey-Egyesületnek, vasárnap délután a Kulturpalota pénztáránál váltható egy koronás belépőjeggyel hallgathatják meg.

* A színház hírei. Bob herceg vasárnap délután. A vasárnapi két előadás mind-egyiké egyformán kiváló termékek az operett iránt. Először a Bob herceg két óra alatt megvan a műsorban a címszereplő Horváth Minivel, ma a többi szereplők Jári Böcke, Sziasz Anna, Földi Irma, Barics György, Polgár stb. Ható 7 és fél órakor rendező helyével Tiszt úr a zárdaiban pompásan operett keretében a következő előadásban szereposztásban, Horváth Mici, Jári Böcke, Barics, Jári S. és Polgár S. — Nász művészi a hadban lévő katonák karácsonyi előadására hívták, december 6-án lesz megtartva, ezen estén keretében bemutatásra Földi Irma legújabb vígjátéka, a „Pardon”, mellettszenetben az inaház tagjai az Urániban adták az osztályon nagy sikerrel. Előadásukon „Erika” a Magyar Színház kiváló utdonosa. Bukai Herceg karácsonyi operett reprisok.

* Gyermekek Aradfalva kulturáért. Nemesi törekvés által hirdetve rendezés az ir. új és leány iskola tanteremtésére kedves és válogatott műsorról a hó 5-én délután 5 órakor az Ország Ottthonában az a kedves kis gyermekelőadást, melyre a meghívott már ezt hírdették. A célra való tekintettel feltértelestet közönséggel fogad a tanteremtés. Jövőre 50 fillérért előre váltható Pichler Sándor könyveskereskedésében.

* A nevető örökös. (Vígjáték előadás az Urániban.) Wanda Trumann és Viggo Larsen a legkiválóbb és legkedveltebb moziszeneszek, illetve mozistarcok között tartoznak. Természetesen már az idei szezonban is a közönség vára és keresete az a film, amelyben az a kedves és szerető művésznő először is a városban megjelenik. Ma mutatja be a színház idén az első Treuman-Larsen filmet, amelynek címe: A nevető örökös. A film abból a műfajból származik, amelyet először éppen ez a kiváló művésznő honosított meg: a pikáns, de amellát finom és irodalmi műveltségű vígjátékok műfajából. Sok ötlet, kedves és pikáns jelenetek teszik a filmet élvezetessé a közönség számára, amit csak amel az a tény, hogy a kintinő jeleneteket a darab két főszereplője Wanda Treumann és Viggo Larsen valóban életrajzi alakításukkal pompásan adták elő. Bródy Sándor hatalmas színműve: „Leon Lea”, az ország legújabb irodalmi sikere, legkedveltebb az Urániban.

* Nagy Nordisk est az Apollóban. (A „Kétkelt ember” premierje.) Mint minden Nordiskpremier, a Kétkelt ember mai bemutatása is susított hárfát vonzott. Igazi premierhangulat töltötte be a színházat, amely benzes teljes érvényesítéssel adta elő a nagyszép filmnek. Ha nem tudtuk volna előre, hogy a Nordisk-filmgyár legújabb produktumában hogyan győződik, akkor is megalapíthatjuk volna, hogy a „Kétkelt ember” Nordisk-kép, mert ilyen művészi, érdekfeszítő a passzoni kiállítású film csak a világhírű filmgyár márkáit viselheti. Az izgalmas megismerés fölőlművelés az szemléltetéssel van fölőlművelés. Book báró, az ariisztokrata vakmerő kalandja magával sodorja Rosen báró csodálatos feleségét. Előadja férjét a gyermekekét a Book felesége Jess. Közönség tudja már meg, hogy mit tett. Egy órára a végtől kezdve hazalopózik. A lakásban éppen egy belső dolgonak, Rosen báró a nyilvános szék előlön revolverrel kezében. Mind kőve mered, amikor megpillantja a feleségét és — Bookot. Az ezazony átlátja a helyzetet: revolvert ragad a fősze lövi magát. A mélyhatású, grandiózus Nordisk-dramát mi műsor keretében még szombaton és vasárnap mutatja be az Apolló-színház. 8

Negyvenezer koronával károsodik a Weitzer-alap.

(Varjassy Lajos polgármester bécsi utazása. — Külföldi részvényesek manővere a város ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

Weitzer János fejedelmi hagyatékából a törvényhatóság felelőssége mellett kezelt alapban tizenöt darab Storó-bánya társulati részvény, vagy mint a terminus technikus mondja, kuxa van, amely igen nagy értéket képvisel. Ezelőtt öt esztendővel, a külföldi részvényesek, eszusa millióesok, megakarták venni a városról a kuxákat, hogy a magyarországi érdekeltségtől szabaduljanak és darabiasrt huszazer koronát kértek, de Pannholzer Arthur dr. erázi ügyvéd, a város képviselője, valamint Weitzer János oldalsági örökösai is azt javasolták, hogy a város huszonöt ezer koronán alul nem adja oda a részvényeket, mert azok az említett összegnél is értékesebbek.

A kuxák igen szép jövedelmet hajtottak az alapnak, a bányatársulat közgyűlésén, amelyeken Varjassy polgármester is megszokott jelenni, igen szép üzleti eredményről számolt be az igazgatóság. Két, három esztendő óta azonban megdöbbenéssel vesszi észre Arad város tanácsa, hogy a társulati mérlegekben a jövedelem egyre csökkenik, sőt néhány hét előtt az a szenzációs értesítés érkezett a tanácshoz, hogy a december negyedikén tartandó közgyűlésen előterjesztendő szárszámadásban már tekintélyes deficit szerepel. Ez ennél feltűnőbb, mert a Store kőszénbánya és kohó társulat a háborus esztendőben igen tekintélyes hadsereg megrendelések birtokába jutott és éjjel-nappal üzemmel dolgozott. A

meglepetést okozta az, hogy a közgyűlési meghívó egyik pontja így szól: **Az igazgatóság javaslata minden egyes kuxa után a társulat pénztárába befizetendő 2500 korona tárgyában.**

A tanács kérdést intézett Pannholzer dehoz és azt a felvilágosítást kapta, hogy bizonyára nincs másról szó, minthogy a külföldi részvényesek most már dűlőre akarják vinni az öt évvel ezelőtti megkezdett manővert és meguntta akarja tenni a városnak a részvények birtokát. Értesítette egyuttal arról is, hogy érintkezésbe lépett az oldalsági örökösök jogi képviselőjével és arra a megállapodásra jutott, hogy írásban tiltakozást nyújt be a közgyűléshez az igazgatóság javaslatainak elfogadása ellen, mert nem lehet tűrni, hogy a millióesok direkt arra kényszerítsék a többi részvényest, hogy nekik tetsző áron odadobja a maga kuxait.

A tanács le úgy határozott, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel megakadályozza a manővert, utasította Pannholzer drt a tiltakozás benyújtására és kiküldötte a polgármestert a közgyűlésre, hogy a mérlegből győződjék meg, mi történt a bánya társulatnál. Azt semmi esetre sem fogadja el, hogy **negyvenezer koronát fizessen a Weitzer alap a tizenöt kuxa után**, hanem azt fogja javasolni a polgármester, hogy a jövő évi jövedelem terhére történjék ez a pénzügyi tranzakció, amelynek céljáról abszolúte semmi féle felvilágosítást nem ad az igazgatóság.

Megsértődött iskolai gondnokság.

(Királyi tanfelügyelő a kilenc órai tanítási kezdet ellen. — Kehrer Károly nyilatkozata. — Az aradi állami iskolák gondnoksága lemondással tenyegedőzik.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 3.

A tanév kezdetén az aradi állami elemi iskolák gondnoksága Múlek Lajos dr. elnökle mellett tartott ülésén elhatározta, hogy a téli hónapokban az elemi iskolák négy osztályában a tanítást, ugymint 1908-tól kezdve mindig, az évben is reggel kilenc órakor kezdjék. A Fűri és a Gizella-utcai elemi iskolák tanító testületei ez ellen az aradi királyi tanfelügyelőségnek előterjesztéssel éltek és ezzel az indokkal, hogy ezekben az iskolákban kevés a tanerő és a tanterem és hogy minden órára szükség van, kérték, hogy a tanfelügyelő rendelje el a nyolc óras kezdést. Kehrer Károly királyi tanfelügyelő az 1909-ben kiadott gondnoksági utasítás 48. szakasza alapján, amely az iskola belső életének, az elemi vezetésének és a főfelügyeletnek jogát a tanfelügyelő kezébe teszi le, a tanítók előterjesztése értelmében határozott.

Múlek dr. gondnoksági elnök ezt a határozatot sérelmeinek tekintette és ezért mára a gondnokságot újabb ülésre hívta össze, amelyen bejelentett, hogy a kilenc órai kezdést 1908-ban határozták el tanfelügyelői jóváha-

gyás mellett és ez azért volt szükséges, mert Posgay Lajos dr., akkori városi tiszti orvos a gyermekek egészsége érdekében helyénvalónak találta. Most is kérdést intézett Tisch Mór dr. főorvoshoz, aki november 27-én kelt szakvéleményében a kilenc órai kezdést tenntartandónak mondotta és ezt elő szóval a mai ülésen megismételte.

Ezekután Múlek dr. kijelentette, hogy az esetre, ha a gondnokság fenntartja régi határozatát, akkor ő a tanfelügyelő utasításait megfelelőbezi a köznevelési bizottsághoz és reméli, hogy ott a gondnokságnak adnak igazat. A gondnokság tagjai a tanítók kivételével, akik érdekeltek a kérdésben, az elnöki előterjesztést elfogadták.

— Ennek a kérdésnek eldöntésénél — mondotta az elnök — arról is szó van, hogy ez a testület valami-e és érvényesítheti-e határozatát, vagy pedig egy semmi és ez esetben azt hiszem, hogy valamennyien félre állunk, mert nincsen olyan intelligens ember, aki ilyen körülmények között tagja maradna a gondnokságnak.

A tagok helyesléssel fogadták az elnök kijelentését. Kehrer Károly királyi tanfelügyelőt megkérdezték határozatának indokai felől és a következőket jelentette ki:

— A kilenc órai tanítási kezdést a gondnokság 1908-ban határozta el. Az a gondnoksági utasítás, amelynek a negyvennyolcadik szakasza a tanfelügyelőnek adja meg a jogot és teszi köteleessé az iskolák belső életének és a tanítótestülettel közösen történő szellemi irányítását, 1909-ben látott napvilágot. Én mindaddig míg a közoktatás érdekeit nem látam veszélyeztetve, nem akadályoztam meg a kilenc órai tanítási kezdést, azonban most, hogy a Fűri és Gizella utcai iskolákban, a háborus viszonyok következtében, kevesebb tanerő és tanterem áll rendelkezésre, mint a normális viszonyok mellett,

a szülők és a tanulók érdekében úgy határoztam, hogy nyolc órakor kezdődjék meg a tanulás, mert különben hetenkint két számtan óra, két rajz óra és egy földrajz óra esnek el, amit a negyedik osztályból a középiskolába átlépő tanuló nyilván megés senki ezért kárpótolni nem tudná.

— Külömben is fontos pedagógiai szempontból, hogy az a negyedik osztályú tanuló, aki a jövő évben a közép iskola első osztályába lép és télen nyolc, nyáron hét órakor megy iskolába, hozzá szokták már az elemi iskolában is a nyolc órai tanítási kezdethez. A téli időszak három hónapja az, amely az elemi iskola intenzív tanítás szezonja, mert a gyermek ekkor van a lecsiszvesebben a zárt falak közt és a gyermek érdekében ki kell azt használni. Ha a szülők a gyermeket hozzá szoktatják, hogy este nyolckor lefeküdjék és akkor tíz órai alvás után hat órakor felkeljen, akkor a tanulásra a reggeli órákban fogékony azva nem fárad ki. A tanítás eredményéért én vagyok a felelős és a törvény engem kötelez arra, hogy ezt a szülők és a gyermek érdekében előmozdítsam.

LEGUJABB.

Érkezett reggel 3 órakor.

Amsterdam. Nieuwe Courant jelenti: Péter király elméje elborult.

Düsseldort. A szövetséges központi hatalmak által eddig elfoglalt terület négyszázhetven ezer négyzet kilométer 33 millió lakossal.

Köln. A Kölnische Zeitung szociál tudósítója táviratozza: Szkuludisz és a török nagyvezér között szívélyes táviratváltás történt. Pzzel egyidőre Athénben és Konstantinápolyban tárgyalások folynak gazdasági és politikai kérdésekről. A tárgyalások gyorsan haladnak és sikeres eredménnyel kecsegtetnek.

Róma. A kamarában Orlando kifogásolta, hogy az olasz flotta csak őrszolgálatra szorítkozik és mégsem védi meg a partmenti városokat a monarchia flottájától. Több tenger-alattjárót követel. Trevez szociálista képviselő kritizálta a Balkánon működő olasz diplomáciát. Felszólította a kamarát, hogy siettesse a béke helyreállítását. Beszédét, amelyet pártja nagy tetszéssel fogadott, az ellenpártiak sem zavarták meg.

Bécs. Az osztrák és a magyar Vörös Kereszt által Oroszországba küldött három hölgyet, Mihalovsky Katalint, Revertera Anna grófnőt és Rossy Helént Pétervárott Alexandra orosz cárnő kihallgatáson fogadta. Ebből a tényből kétségtelenül kitűnik, hogy az osztrák és a magyar Vörös Kereszt kiküldötteit missziójuk teljesítésében az orosz irányadó körök támogatják.

Budapest. A függetlenségi párt értekezletén Károlyi Mihály gróf bejelentette, hogy a párt sikra fog szállni a választójogért. Szóvá teszi a drágasság és a cenzura kérdését. A kormány ellen megkezdik a küzdelmet. Opportunitásnak nincs helye, másutt is megbuktak a kormányok a nélkül, hogy ez a hadviselés érdekeit sértette volna. Az ülésen Sághy Gyula kifejtette a párt nézetét.

Románia az entente új balkáni ellensége.

(A központi hatalmak előterjesztései. — Bukarestben Monasztirt kiűritették a szerbek. — Kivonulnak az entente csapatok Szalonikiből. — Görögország ellenséges magatartása az expedíciós sereggel szemben.)

— Távirati tudósítás. —

Athén—Szófia—Luganó, december 3.

Románia a központi hatalmak mellé áll?

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Rotterdamból: A Daily Chronicle levelezője táviratozza november 30-án Athénből: Ma este megtudtam, hogy a központi hatalmak újból felszólították a román kormányt, hogy adja fel semlegességét és álljon Bulgária mellé. A kísérletek látszólag nem maradtak eredménytelenek. Semleges politikai körökben (mind erősebb a vélemény, hogy az entente nemsokára új ellenséget fog kapni.

Monasztir haldoklik.

Milano. Magrini táviratozza a Secolonak Monasztirból: Monasztir haldoklik. A szerb katonák szökésük előtt az üzleteket kitesztették. November 29-én reggel ment az utolsó vonat Monasztirból Szalonikibe.

Ellentétes hírek Monasztir sorsáról.

Luganóból jelenti az Est tudósítója: A Secolonak jelenti Monasztirból: Vasics ezredes, a Monasztirt védő szerb csapatok parancsnoka bizottságot nevezett ki Monasztir átadására. A bizottság elnöke Kiamil bég.

A Giornale d'Italia tegnap azt a hírt kapta Athénből, hogy Monasztir kapitulációját a görög konzul, a szerb püspök, a polgármester, a bolgár és a német delegátus már aláírta.

A Corriere della Sera-nak jelenti Florinából: November 28-ika óta megszűnt a vasuti összeköttetés Monasztirral. Az a hal-ezer utonc, aki köpeny, cipő és kenyér nélkül érkezett Monasztirba, már nem mentheti meg a várost. Utközben már százhuszan meghaltak közülük a kimerültségtől. A többi egész betegen érkezett meg, úgy, hogy a fronton nem használhatók.

Monasztir lakossága már előkészült a bolgárok ünnepi fogadtatására.

Az elvonuló szerbek magukkal cipelték néhány száz magyar és osztrák foglyot, akik szomorú állapotban vannak. Sokan közülük elmaradtak az úton.

Miközben a szerbek elvonultak Monasztirból, azok a bolgárok, akiket a város fogházában őriztek, kiszabadultak és énekelve járnak be a várost.

Ezzel szemben áll a következő éjjel érkezett távirat:

Amsterdam. Monasztirból Londonba érkezett távirat szerint a szerbek Monasztirban erősítéseket kaptak és remélik, hogy tudni fogják a várost tartani.

Egy még később érkezett távirat ezt mondja:

A milánói Secolo jelenti Florinából Magrini a mai kelettel: A szerb csapatok ma reggel elhagyták Monasztirt a Resna felé vonulnak vissza.

Olasz frontunk hőseinek köszönhetőek a szerb sikerek.

Berlin. Moraht őrnagy írja: A szerb operációk be vannak tejezve. Nyomatékosan rá kell mutatni azokra

a nagy szolgálatokra, amelyeket az Isonzónál küzdő osztrák-magyar hősök tettek. Ha nem tartották volna vissza őket az egész olasz sereget, veszélyeztetve lett volna előnyomulásunk egész Montenegróig és az egész operációnk menetét kétségessé tette volna.

Görögök készülődése az entente ellen.

Szaloniki. A görög vasutigazgatóság intézkedett, hogy alkalmas pillanatban Szalonikiból az összes vonalon a forgalmat be teljesen szüntetni. A görög határon megerősítettek az őrséget. Rövid időn belül nagy eseményeket várnak. Szaloniki katonai parancsnoka megtiltotta a kikötő- és rendőrhatalóságoknak, hogy az entente-csapatok parancsnokainak parancsait teljesítsék anélkül, hogy erre vonatkozólag előbb a görög katonai parancsnok írásbeli engedélyt ne kérnek ki.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Athénből: Dacára az entente újabb tulköveteléseinek, még mindig lehető, hogy a görög kormány böles magatartása létrehozza az egyezséget, ha az entente belátja, hogy Görögország kötelessége: semlegesnek maradni.

Görög területre vonulnak az entente csapatok.

Genf. Parisból jelentik: Sarrail tábornok tegnapi táviratai Briand-t és Gallient arra indították, hogy rögtön Poincaréhoz menjenek, ahonnan a szerkesztőségeket felkérték, hogy ne közöljék az olasz jelentéseket az entente csapatoknak görög területre való küszöbön álló visszavonulásáról. A parlament hadibizottságában azt a hírt terjesztették, hogy kijátás van arra, hogy Görögország belemegy abba, hogy átenged egy operációs görög zónát az entente részére.

Veszedelemben az entente seregei.

Luganó. A Corriere della Serának jelenti Szalonikiból: Nemsok a kiéhezett szerb hadsereget fenyegeti Tetovo és Gosztivar behavazott hegyvidékén az a veszedelem, hogy a borgárok elvágják visszavonulásuk útját, hanem hasonló sors előtt állanak az entente-csapatok. A szövetségesek haderejét három ellenséges csoport fenyegeti: a második bolgár hadsereg, amely a 7-ik és 11-dik divízióból áll, valamint a 8-ik divízió egy részéből, azonkívül egy harmadik bolgár hadsereg, amely még nem avatkozott bele a háborúba, hanem Küstendil

és Nisava vidékén csoportosult, végül Gallwitz hadseregének egy része, amely Üszküb felől közeledik. Ez a három csoport könnyen egyesülhet és a Murikovo és Granova hegyvidékek között a vandar felé elferomulhat, hogy az entente hadseregét elzárja a görög határtól. A Corriere szaloniki levelezője székkel a szavakkal jellemzi a szövetségesek haderejének szorongatott helyzetét: „A veszedelem közel, van a segítség pedig távol.”

Vilmos császár konstantinápolyi útja.

Bukarest. A féhivatalos szóliai „Uiro” felhatalmazást nyert annak a közlésére, hogy Vilmos császár közelebbről megtekintni a balkáni hadszínteret.

A császár Károly Ferenc József osztrák-magyar trónörökös és Mackensen kíséretében Belgrádba és Nisbe fog utazni, ahonnan elmegy Szófiába is, hogy Ferdinánd cárral találkozzék.

Szófiában a császárt ragyogó ünnepléssel fogják fogadni.

Az hiszik, hogy a császár Szófiából Konstantinápolyba utazik, ahol a szultánnal fog találkozni.

Szófia. Az Echo d'Bulgarie című féhivatalos lap a következő közörműket közli: Néhány újság reprodukálja ezeket a jelentéseket, hogy Vilmos német császár utazást fog tenni a Balkánon, nevezetesen, hogy utra készül Konstantinápolyba a hogy előkészítik útját a Belgrád—Nis—Piot-vonalon. Hatéres helyen kijelentik e hírekkel szemben, hogy semmit sem tudnak a császár ezen utazásáról.

Az entente a hamburg—konstantinápolyi ut ellen.

Páris. Kitchener azon kijelentését, hogy az angolok meg fogják akadályozni a Konstantinápolyval való összeköttetést, a Matin úgy magyarázza, hogy a Hamburg—Konstantinápoly-vonalnak megtörése Üszküb és a Románia közti nagy vonalon fog megtörténni. Az entente ezen tervét délnyugatról és a balkáni szicetek felől fogja keresztül vinni.

Idegen nem telepedik le a meghódított bolgár területeken.

Bukarest. A bolgár belügyminiszter elrendelte, hogy az új területeken senki idegennek, de még bolgárnak sem szabad egyenlőre letelepednie. Az új területek alatt a törökök által átengedett országrészek és a szerbektől elhódított területek értendők. A rendelet ellen vétőket mint kémeket fogják elbírálni és büntetni.

Bukarest. A román postai igazgatóság közölni teszi, hogy a bolgár postai igazgatóság a Török- és Görögországnak ezant zákokba csomagolt postai levelezés és zárt táviratok átmenő továbbítását többé nem enged meg. Ezek a postai küldemények a román postai hivatalok által a mai naptól kezdve Szófiába lesznek küldve, ahonnan aztán továbbíthatnak.

Egy hadtest az olaszok segítségére.

Páris. A „Temps”, a „Figaro” és az „Echo d'Paris” azt az értesüléseket közlik, hogy miután az osztrák-magyar csapatok előnyomulása az Adria felé olasz érdekeket is érint, egy hadtestet hareba vetnek az olaszok a szerbek oldalán.

Róma. A Giornale d'Italia Sonnio kijelentéseivel kapcsolatban megerősíti azt, hogy Olaszország csak a szerb sereg élelmezését, municióval

való ellátását s azt vállalja, hogy a csapatok koncentrációját a tervbe vett előretörés érdekében megkönnyíti. *Olaszország tehát egyelőre nem tervez semmitéle kockázatos ottentivát.*

Albániában tervezett operációink.

Bern. Pétervárról táviratozzák a Corriere della Sera-nak: Politikai körökben úgy hiszik, hogy a középonti hatalmak erélyes támadást fognak intézni Montenegro ellen. Valószínű, hogy az osztrák flotta is el fogja hagyni buvóhelyét, hogy az albán partokra siessen. A flottának az lesz a célja, hogy elvágja a szerbeket minden élelemtől és hadifelszereléstől, melyet a szövetségesek szállítanak nekik.

A Birseviye Vjedomosti szerint a középonti hatalmak a három hadtesten kívül, mely Montenegro ellen operál, két újabb hadtestet fognak küldeni Albániába.

Visszautalja a tanács az elkobzott élelmiszerek árát.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 3.

Az aradi élelmiszer piacon az volt eddig az eljárás, hogy ha az árú, aki például baromfit hozott be, nem volt hajlandó azt a hatóság által megállapított áron eladni, annál többet kért, vagy pedig szabad alkura akart lépni a vásárral, a rendőrség a közönség érdekében ezt megakadályozta és az árdrágító portékáját lefoglalva, megindította ellene az eljárást. A rendőri büntető bíróság az ítéletében, mely elzárással, vagy pénzbüntetéssel súlyt, azt is kimondotta, hogy az árut elkobozza és az árverésen a legtöbbet ígérőnek eladja. Természetesen ez az eladás is a maximális ár betartása mellett történt meg. Az így befolyt pénzt a rendőrbíróság, az ide vágó törvény értelmében, fele részben az állami és fele részben a városi pénztárba utalta be.

Néhány ilyen ítélet felebbezés következtében a tanács elé jutott és ez a legutóbb tartott ülésen behatóan foglalkozott ezzel a kérdéssel, mert az a vélemény alakult ki, hogy a rendőrségnek ez a felfogása és eljárása elriasztja a termelőket a piacról. Nem amiatt volt a tanácsnak aggálya, hogy szigorúan büntetik az árdrágítókat, hanem azt vitatták, hogy a legutóbbi időktől, míg az a kormányrendelet, mely az árdrágítókat két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel súlyt, meg nem jelent, nem volt a rendőrségnek joga az árut elkobozni, elárverezni és a pénzt az állami és a városi pénztárba beutalni, mert az az árú az illető termelő jogos tulajdonát alkotja és a befolyó összeg őt illeti. Az elkobozást a rendelet bizonyos feltételekhez fűzi és eme feltételek nem létezése esetén a tulajdonos szabadon rendelkezik a saját portékájával.

Eme elvi álláspontból kifolyólag a tanács úgy is határozott, hogy az elkobzásból eddig befolyt összegeket visszautalja.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hír-lap. Az „ARADI KÖZLÖNY“-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Kilenc olasz hadtest pusztult el Görznel.

(AZ olaszok romboló munkája. — A városban állnak bosszút a veszteségeikért.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

Görz bombázása a legnagyobb heveséssel folyik, az olasz tűzesség zápor módjára zúdítja bombáit a városra, azonban minden erőlködése kudarcot vall: a város, az ősi büszke város rombadól, de magát meg nem adja. Nem hiába jórészt magyar katonák örvényelnek a görzi fronton. A város bombázásáról igen érdekes tudósítást közöl az a levél, amelyet a város leghevesebb bombázásának egyik szemtanúja küldött az Isonzó-frontról haza Aradra:

...A lapokból olvashatták Görz bombázását. Egtem a vágytól, hogy mielőtt még rombolnék — megnézhessem azt a várost, melynek bírásáért oly nagy erőt fejtenek ki, oly sok vért ontanak hiába az olaszok. Mert, hogy rommá akarják tenni, az már bizonyos. Eddig kimélték, hisz ezelőtt még két héttel is cédulákat szórtak szét repülők, hogy birtokukba veszik s ők ezt egészen komolyan hitték — Görzöt. De most már látják, hogy hiába minden erőlködésük, kilenc hadtestük semmisült meg érte. A művelt olaszok tehát barbár módon állnak bosszút a fenekesektől akarják felfordítani, hogy kő kövön nem maradjon. Három indultunk november 18 án, mikor a leghevesebb tüzelést jelezték, a szorongatott város felé: Perényi egy nagyváradai tanító, Bodor Gyula pesti színész és én, hol kocsin, hol „per pedes apostolorum”. Messziről látszott már a füstölő Görz, úgy nézett ki, mint egy óriási gyárváros, melynek égbe nyúló kéményei okádják eszeveszetten a füstöt.

Vajesia Draga-t elhagyva már teljes egészében bontakozott ki a gyönyörű város. Barátságosan int felénk öt emeletes érseki palotája, kupoláján a vörös keresztet hódolva zászló. Majd szembejön a pálma, olaj, narancs, cipómfa-ligetben egyszerű köntösében a köz-kórház, szintén lungó vörös keresztet zászlókkal, sőt még lapos, kelatikus stílusú tetőjét is vörös kereszt takarja, hogy már messziről is, hogy a felhőkön túl magashól is, tisztán láthassa a léghajó utasa, hogy itt egy humanus intézmény emelkedik, mely kiméltre szorul, hogy ott százan meg százan fekszenek és keresnek gyógyulást háború okozta sebeiből. Hogy csakugyan megkiméli-e az ellenség bosszúja, az kétséges! Mert az olaszok fondor lelkületének a harc sikere a fok már 5/e, eszeveszett dühükben nem fogják ők kimélni talán még ezt sem, mint a hogy nem kimélték a Via St. Petró-n levő óségi templomot sem.

Magas dombon áll teljes méltóságában a híres görzi vár s körülötte félve meglapulva — mint kotló szárnyai alá összebuja a csirkék: apróbb kőházak a régi Görz évszázados kultúrelméivel. Ezt még nem érte ellenség golyója, mintha az is tisztelné, megbacsná a múlt emlékeit! Annál jobban érzi az ellenség bosszút lihegő tüzet az új, a modern Görz. Minden ágyúja ide van irányítva, hajtálpontossággal beállítva. Belőtték a gyönyörű posta palotát s a vele szemben levő, a modern építészet remekét, egy neves bank négy emeletes palotáját. Eppen előttünk csapott bele egy gyújtó gránát.

A gránát a harmadik emelet belsejében explodált. Hatalmas lángnyelvek csaptak ki az

erős légnymástól porrá szúrt ablakon s körülölelték, körülváldosták az épület márványoszlopát, mint a borostyán az erdők díszét, az évszázados tölgyet. Modern felszerelésével kivonult a tűzoltóság, — tehetetlen itt emberi kéz, — jön egyik gránát a másik után pontos találattal.

Nem kevesebbet szenvednek a magánházak sem, a békés lakók csendes tűzhelyei. Egyes utcák teljesen el vannak sárva, ott már vastag nyoma a vandalizmusnak. Cirkáló katonák járják be a várost egykedvűen, a pusztító, romboló gránátrobbanásokra egy arcizmus sem rándul meg, mennek halált megvető bátorsággal a legexponáltabb helyeken, hogy ha van még rá szükség, segítségére legyenek a benszorult lakosoknak. És a városrész már teljesen kihalt, üzletek, privát lakások bezárva. csak itt-ott látni egy-egy bátrabb kíváncsiszkodót, amint egyes robbanások után a kapu alul kidugják fejüket.

A gránát által még nem szántott részekben elég virágzó az élet, nem győzöm bámulni a görziek komoly nyugodtságát. Az oszlopcsarnokos piacon rendezesen áll a vásár, az alku, de az üzletek itt is sárva vannak, csak a vendéglők s a katonai felszerelések, újság-, képeslapárusok tartanak nyitva. Ezekre jár most jó világ. Bemegyünk képeslapokat venni, az olasz kereskedő, a velencei kalmár tolokodó szemtelenségével kínálja portékáját. Innen nehéz lesz olesón kiszabadulni. Magyar újságot is kaptunk: a Pesti Hírlapot és az Est-et.

6 óra felé vehemensebben kezdődik a tüzelés, a katonaság megtisztítja az utcákat, szét osztja a piac, becsukják az üzleteket, vendéglőket, megy, siet mindenki háza s bezárkózik otthonába, mintha ott védve, oltalmazva lennének a gránátok, a bombák gyilkoló tüzeitől...

Mily különös, mily hatalmas érzés is a szülőföld szeretete, a ragaszkodás ahhoz a talpaletnyi földhöz, melyen gyermekkorunk szük bölcsője ringott. A tehetősebbek idejekorán elmenekülnek s akiket nem köt ehhez a Jeruzsálem sorsára jutott városhoz semmi kincs, semmi gazdaság, az marad... marad a pusztító ágyutűzben, mert őt csak egy tartja itt, egy köti ide, a szegénysége mellett is boldog félszke, tűzhelye, melyet nem talál ő fel sehol kerek a világon, melyet ha elveszít, mindenét elvesztette.

... Beszűttél a város, sehol egy halvány fény, vagy egy pislogó mécs, csak a lecsapódó bombák tüze világítja meg olykor-olykor, mint a sötét csillagtalan éjszakát az ég cikkázó világa. Mintha az elátkozott király fekete városában járnánk, ahol tizenhét fejű sárkány áll őrt s okádja a villámot, s tüzet.

Megyünk, menekülünk mi is a halál eljegyezte városból, hogy mint egy másik Lóth, vissza se nézzünk többé. A belrobbanó gránát tüze odacsap, de úz, hajt vissza bennünket ez az elátkozott némaság, mely egy virágzó város pusztulását jelenti...

Vajesia Drágón a késő est néma csendjében haragszó fogad bennünket, követjük imádságot s szavát s bemegyünk mi is a színtől megzúzott templomba. A kitett oltári szentség előtt földig borul a nép és kérélel imát mor-mol a pap, bűnbánó zsolozsma száll fel az ég felé.

Miért nősült Péter Cettinjéből?

(Orosz aknamunka a Balkánon. — A királygyilkos Karagyorgyevicsok Szerbia ellenségei. — Titkos diplomáciai aktákból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

A nagy háború folyamán egyre utabb jeleket merülnek fel, amelyek bizonyítják, hogy az orosz aknamunkának ilyen nagyarányú szervezottsége a Balkánon, nem új keletű és ha eredetét kutatjuk, évtizedekre kell visszamenünk.

Érdekes és hiteles bizonyosága ennek egy régi okmány: a szerb külügyminisztérium bizalmas levele athéni követéhez. A levél 1888. augusztus 20-án kelet Belgrádban és valószínűnek látszik, hogy maga Milán király fogalmazta. Ez a jegyzék tehát abból az időből származik, amikor Zorka, montenegrói herceg, orosz kívánságra, feleségre lett a hazátlan Karagyorgyevics Péternek. Az okmány sokhelyütt harminc évvel előre ismertet dolgokat, mindenesetre biztos ítéllettel felismeri Péter közeledésének, illetve a Balkánra való rombolásának fontosságát.

A becses okmány érdekesebb részleteit itt adjuk:

1046. szám (titkos.)

A szerb királyi külügyminisztérium jegyzéke

a szerb királyi követhoz, Athénben.

Belgrád, 1888. augusztus 20.

Követ Ur!

Ez év január elején Karagyorgyevics Péter hirtelen feltűnt Cettinjében, ahol a legünnepélyesebben fogadták. A külföldi sajtó hangsúlyozza, hogy K. Péter célja az, hogy nőül vegye Miklós fejedelem leányát, Zorka hercegnőt. Miklós montenegrói fejedelem a hírt hivatalos lapjában megcáfoltatta és csak akkor ismerte el a hír valóságát, mikor Moszkvából, ahol a cárnál volt látogatásban, hasárcézott.

Mi már régen tudtuk, hogy három éve dolgoznak ennek a célnak érdekében és hogy Miklós eleintén ellenazta az eszmét, míg végre a folyó évben, bizonyos oldalról felbátorítva, oly lónak találja, hogy két kézzel kap utána.

A múlt hó 30-án végre megoldódott a kérdés: Karagyorgyevics Péter eljegyezte Zorka hercegnőt.

Az esküvőn Oroszország külön követe Orlov-Denisow gróf részt vett. A felbujtott orosz sajtó olyképpen irt a dolgokról, hogy a Karagyorgyevics családot, mint szerb királyi dinastiát emlegette, az Obrenovicsokat egészen mellőzve. Ugyanezkor Szerbiát és a szerb királyt az orosz sajtó a leghévesebben és legkíméletlenebbül megtámadta. Kutatnunk kell az okait ennek az ellentünk indított hrjszának, amelynek célja, hogy haladásunk ulján megállítson, és nemzeti és állami feladataink teljesítése elé akadályokat gördítsen.

Montenegró és Szerbia között csak az vetette el a viszály magvait, aki mindkét államnak ellensége. Csak annak lehet érdeke, hogy áthidalhatatlanul szétválassza ezt a két államot, amikor a legszükségesebb a közös munka, aki mindkét állam iránt ellenséges érzést táplál. Csakis Szerbia rossz szellemének lehet ez az érdeke.

Az esküvő után Nikita azonban Konstantinápolyba utazott, hogy a szultánnak hódola-

tát mutassa be. Megkapta az Özmanje-rendet a gyémántokkal és felesége a Sefakat-rendet a gyémántokkal, Zorka hercegnő pedig pompás nászajándékot kapott.

Az utazásnak egész bizonyosan politikai célja volt és ezek a célok Szerbiára nem kedvezőek. Konstantinápolyban arról tárgyaltak, hogy Karagyorgyevics Pétert, orosz támogatással, Kelet-Rumélia kormányzójává nevezzék ki. Oroszország nem akarja, hogy Aleko pász tovább is kormányozzon, mivel ő többször hangosította azt az óhaját, hogy az orosz befolyástól meg akar szabadulni. Sem a szultánnál, sem a portánál nem talált ellenzéres a terv osupán attól tartanak, hogy Ausztria-Magyarországnál és valószínűleg Németországnál nagy akadályokra fognak találni, mivel a kelet-ruméliai kormányzó kinevezésében nekik is van beleszólásuk.

Jellemző, hogy a von Radowitz-német követ nem akarta fogadni Miklóst és az orosz követ bálján is kikerülte a vele való találkozás. Azt hiszik, hogy ezáltal kormánya elégedetlenségét akarja kifejezni ezzel a megatartásával és az orosz követségen nyílt tüntetésnek veszik ezt.

Eddig a történelmi okmány, amely mélyen bevilágít a balkáni orosz aknamunka reitelmeibe, a mely már három évtized előtt is éppen olyan lázasan és éppen olyan eszközökkel dolgozott Szerbiában, mint a háború előtt és a háború alatt. Csakhogy akkor tudta Szerbia, hogy Oroszország ellene dolgozik, most pedig nem tudja. Három évtized múlva, vagy még előbb, majd ezt is meg fogják tudni.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

London. A felsőházban Portsmouth lord kifogásolta a kormánynak azt az eljárását, hogy a londoni deklarációt, amely a tengeri szákmányjogot szabályozta, érvényesnek mondotta ki és hogy Dániának megengedte, hogy nem hadi dugarut képező terményeket a hadviselő államokba szállíthasson s onnan exportálhasson, holott Asquith márciusban megígérte, hogy az egész német kivitelt megakadályozza. Lansdowne lord védelmezte a kormányt. A londoni deklarációt fontos változtatásokkal azért fogadták el, hogy az entente a tengeri hadviselésben egyöntetű szabályok alapján járjon el.

Frankfurt. A Matin szerint az olasz nagykövet csak november 30-án irta alá Londonban a londoni szerződést.

Berlin. A Wolff ügynökség közli: Azok a híresztelések, hogy a törvényes védkötelezettségét meghoszábbítják, teljesen alaptalanok.

Hága. Egy itteni lap kimutatása szerint a franciák eddig halottakban és sebesültekben 2.700.000 embert veszítettek, közülük két millió harc-képtelen, a halottak száma pedig legalább hatszázezer.

Tréfák Láncoz Leó körül.

(Mit csinált Vilmos császár Bécsben?)

Láncoz Leót mindjárt szerdán este, megérkezésének órájában fölkereste egyik kollégánk és „beszélgetést folytatott” vele a Martáról, meg Arad gazdasági jövőjéről. A kegyelmes ur — mint mondani szokták — a legszívesebben fogadta a hírlapíró és csaknem fél óráig oseevegett a különböző kérdésekről. A társalgás olyan fesztelenné vált, hogy az intervjú végén tréfácan ezt mondta az újságíró:

— Azt mondják, hogy Excellenciád előtt nincs államtitok a monarchiában. Legyen kegyes elárulni nekem, hogy mit csinált Vilmos császár Bécsben? Igérem, hogy nem fogom kiírni ezt a nagy titkot az újságba.

A kegyelmes ur hangosan fölkaogott, aztán ezt felelte:

— Hát megmondom. Vilmos császárnak ez volt a legelső kérdése, amit ősz királyunkhoz intézett: „Hogy van Láncoz és mit csinál a Marta?”

Becszkodás közben a hírlapíró arra kérte Káldy Jenőt, a Benz vezérigazgatóját, legyen szives állítsa össze a névsorát azoknak az uraknak, akik Láncoz Leóval együtt érkeztek Aradra a Marta közgyűlésére. Amikor Excellenciája meghallotta ezt, kedélyesen szólt:

— Csak valahogyan a szolgálmat is föl ne írják az előkelőségek névsorába, mert akkor még arról is kabaré dalt fognak írni, mint boldogult Kossuth Ferenc komornyikjáról.

— Egészen nyugodt lehet Excellenciád, nem fogom kiírni a szolgálja nevét, ámbár egészen bátran kiirhatnám, mert Láncoz Leó szolgálja is majdnem notabili és már.

Irtunk ma arról az ünnepélyről, amely az aradi kereskedelmi és iparkamara dísztermében folyt le esütörtökön Láncoz Leó tiszteletére. A Kamara vezetősége az alkalomra meghívókat küldött azoknak, akik valamely vonatkozásban állanak a kamarával; meghívókat kaptak a levelező-tagok is. A meghívók még kedden szétmentek a városba, de az aradi posta legnagyobb szőgyenére, számosan még esütörtök délelőtt se kapták kézhez a meghívást. A posta működésének ellenőrzése céljából, a kamarában minden vendégtől megkérdezték megérkezésüket:

— Mikor méltóztatott kezéhez venni a meghívókat?

A legtöbb válasz így hangzott:

— Ma reggel.

Vagy pedig:

— En nem kaptam meg a meghívót, de a lapokban olvastam az ünnepélyről és eljöttem.

Nagy Sándor dr., ismert védőügyvéd, a kamara levelező tagjától is megkérdezte Varsas Lajos dr. titkár:

— Ügyvéd ur, mikor kapta meg a meghívókat?

— Hétfőn, — felelte Nagy Sándor habozás nélkül.

— Hiszen csak kedden küldték szét.

— Miért kérdezik ezt tőlem?

— A posta mulasztását akarjuk megállapítani.

— Hát akkor ismétlem, én hétfőn kaptam meg.

— Hogy mondhat ilyesmit ügyvéd ur?

— En hivatásomat gyakorlom itt is. Védő vagyok és kötelességem védeni a posta bünt.

Monasztírt elfoglalták a bolgárok.

— Távirati tudósítás. —

Erkezett reggel fél 4 órakor.

Páris. A Tempsnak jelentik Athénből: Monasztír a legelkeseredettebb harcok után elesett.

Róma. A Stefani ügynökség jelentí Athénből: A bolgárok elfoglalták Monasztírt.

Athén. Monasztíriánál a bolgárok átkarolási mozdulatot tettek, hogy a szerbeknek a görög határ felé való visszavonulását elvárják.

Athén. A Messagere jelentí: A görög kormány elutasította az entente követeléseit. Az angolok és a franciák a Görögország elleni kényszerrendszabályokat ismét életbe léptették.

Angol koronatanács a Dardanella kudarc miatt

(Kivonják a csapatokat Gallipolból. — Ha megérkeznek a német nehéz ágyúk.)

Távirati tudósítás.

London. A Buchingham palotában ma tartott koronatanácsnak a legnagyobb jelentőséget tulajdonítják. French tábornagy Flandriából Londonba utazott, hogy részt vegyen a koronatanácsn. A holnap tartandó koronatanács György király elnöklése alatt végleges határozatot hoz, vajon a Dardanella akoiót folytassák e, vagy pedig adják fel.

Zürich. Az entente-csapatoknak a Dardanellánál való kifátásáról a Zürcher Post egyik minapi számában egy katonai szakértő a következőket írta:

A francia és angol csapatok úgy Sied il Barnál, mint Anatepónál kis földdarabot tartanak birtokukban, amely lehetővé teszi nekik, hogy a törökökkel szemben frontot alkossanak, mintegy öt-hat kilométernyire a kikötőhelyektől. Ezeken a kikötőhelyeken vannak összesen berendezéseik, a melyek szükségesek ahhoz, hogy az emberekben, fegyverekben és lőszerben való pótlást a hajókról a szárazföldre szállíthassák. Ez az öt-hat kilométernyi távolság elég nagy, hogy az ott működő könnyű és közepes kaliberű török ágyúk ne lőhessenek sikeresen. Abban a pillanatban azonban, mikor a török aróvonnalon négy tüzérséget fognak felállítani, amelynek lőtávolsága tíz-husz kilométer, vagy még ennél sokkal nagyobb, ezek a kikötőhelyek a legveszélyesebb helyzetbe kerülnek. Ezek nélkül a berendezések nélkül pedig a szállítóhajókat természetesen nem lehet rendszeresen felhasználni, mert az sincs kizárva, hogy mielőtt nehéz tüzérségük lesz, a törökök ezeket a hajókat is lövi fogják. A szállítóhajókról való partrakodás kizárása éjszaka történik ugyan, mindamellett jól elfoglalt tüzérségi pozíciókból akkor is lehet löni az ellenséges hajókat, ha ezeken minden fényt kioltanak, mert tudomást fognak szerezni közlekedésükről. Ehhez járul még a viharos időjárás, amely télen a Dardanellában uralkodik a amely a kihajózást néha napokig megakasztja. Ha ezalatt az idő alatt sikerül a szállítóhajókat víz alatt tartani, akkor a pótlás annyira nehéz lesz, hogy a kibajozott csapatok érezs exsztatikus kökkön forog.

Valamivel kedvezőbbek a viszonyok Sied il Barnál, mert ott a Gallipoli-félsziget csúcsán néhány 80-100 méter magasságú domb emelkedik és a kikötőhelyet ezek elfedik. A katonai technika mai állása mellett azonban ezt a kikötőhelyet is lehet löni, még pedig sikeresen repülőgéppel megejített felderítés után. S ha egyszer az úgynevezett belővés megtörtént, nappal is, éjszaka is tűz alatt tarthatják az illető helyet. Elnak a kikötőhelynek az ágyuzása, mindenesetre nagy nehézséggel jár, azonban a németek már ennél nagyobb nehézségekre is megbirkóztak. Miután az összeköttetés Törökország, Németország és Auszria-Magyarország

között helyreállt, a nehéz ágyúknak és lőszernek Konstantinápolyba való gyors megérkezésre is számítani lehet. Ezzel egyuttal a tengeralattjárók torpedóinak pótlása is könnyűszerrel lehetségesé válik.

Mind ezekből nyilvánvaló, hogy mielőtt a török fronton megfordulnak a nehéz ágyúk, a szövetségesek dardanellai vállalkozásának vége szakad. Hogy a négyesszövetség ez akoió teljes befejezését, amennyire csak lehet, huzza-halasztja, ez könnyen érthető, ha meggondoljuk, hogy micsoda borzalmas áldozatba került ez a kaland és a balsiker a Keleten politikai és katonai tekintetben mennyire helyrehozhatatlanul megontja a négyesszövetség tekintélyét.

HIREK.

— **Kitüntetés.** József Jenő 33. ezredbeli tartalékos hadapródja, aki szeptember 15-én Gontówa l. ellen intézett rohamban hőiesen elesett, a nagy arany és a nagy ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve. A hősi halál után érkezett kitüntetések elismerései a hazáért elesett vitéz aradi tiszt magatartásának. — **Tokonyics János** simándi görögkeleti tanító, aki már március óta egyfolytában küzd a harctéren, bátorsága elismerésül a szolgálati ezüst kereszttel a vitézségi érem szalagján lett kitüntetve.

— **Tanácskozás Temesvárott a Budapest-Konstantinápolyi gyorsvonal ügyében.** Temesvárról jelentik: Madélelőtt nagyfontosságú tanácskozás kezdődött Temesvárott, melynek célja a Budapest és Konstantinápoly közötti gyorsvonalú összeköttetés menetrendjének meghatározása. A létesítendő gyorsvonalú összeköttetésnek, mely Temesváron át fog haladni, rendkívüli fontos gazdasági jelentősége van. A tanácskozásban Tolnay Kornél, a magyar királyi államvasutak elnökgazdája elnököl a részt vesznek benne az összes részes vasutak vezetőségei. Hoitay Gedeon temesvári Máv. tüzérségi és Pékány Géza dr. főfelügyelő tegnap Aradra utaztak, ahol fogadták Tolnay Kornél Máv. elnökgazdát, valamint a román bolgár és török vasutak képviselőit. A tanácskozás résztvevői este érkeztek meg Temesvárra és a Koronaherceg-szállóházban szálltak meg. A tanácskozás ma délelött kilenc órakor kezdődött a városbáza tanácstermben.

— **Állásnevezések a háziüzredben.** A katonai Rendeleti Közlöny legutóbbi számában közli, hogy a király a 33. gyalogezerredben főhadnaggyá nevezte ki Fajér Ernő tartalékos hadnaggyot július 1-i és Nagy Kálmán tartalékos hadnaggyot szeptember 1-i ranggal. Hadnaggyá nevezte ki a király július 1-i ranggal Gause Bruno, Witzensbacher József, Stiegler Győző és Török Dezső tartalékos zászlósokat.

— **A Mária rendkívüli közgyűléséről** szóló tudósításainkhoz pótlólag írjuk, hogy az igazgatóságba Haltenberger Samu volt vezérigazgatót is beválasztották, neve azonban nyomdabírásként közzétételben kimaradt az új igazgatók névsorából.

— **Gyermekkezek a katonaköpenyen.** Nehéz ősi eső. Fekete, fénylő sár az utcán és a sárban új barna bakancsok csattognak. Sokan. Útemesen dobban le száz meg száz láb; a szürkés-zöld hernyó-óriás, amelynek minden izé négy állig felfegyverzett emberből áll, végighullámzik a decemberi délutánban. Valahol a sorok élén friss indulót reoegtetnek a sárgarézhangszerek. Itt-ott nóta csap fel a szürke ruhák, csörgő fegyverek egyformaságából. Katonák. Mennék elébe annak a nagy utnak, a melynek a végén más nyelvű, más érzésű, de ugyanígy elindított fegyveres emberekkel találkozni szembe halálos harcban. Hónapok óta látjuk ezeket az ultra indulókat. De most, most: más az arcuk. Most — olyan különös látvány — deressedő bajszok és csupasz, még csak pelyhlyel is alig kivert ajkak vannak vegyesen a sorban. „Három apa is megy együtt a fiai-val” — mondja valaki az utca szélén, eső verésben megálló közlül. Negyvennyolcas, szabadságharcosok idők emlékét úti elő ez a néhány szó: apák a fiaikkal együtt szállnak hadba... De ott, az egyik sor szélén csapatot bajszu, zömök férfi halad. Keze keményen szoritja a puská fegyverszájait, bakancsai gépiesen csattannak le a sárba, zeme, zeme valahova a távolba, az ismeretlenbe néz, a hosszú ut elé, a csatatér ködöbe. Százan mennek mellette, előtte, mögötte így, de ez, ez az egy mégis más, ez varázsos erővel vonzza, bilincseli magához a szemet. A komor, elmélész katonai oldalát nemcsak kenyérszék, ásó, kulacs, bajonett veri: jobbról is, balról is egy-egy vörösré cipelt, reszelősré futt gyermekkezesske esimpaszkodik a szürke katonaköpeny szárnyába. Két pár kis, öt-hat éves lábacska igyekszik versenyt lépni apáival, két, kis remegő kezecske kapaszkodik mindjárt elárulón és két ijedt, tanácstalan, könnyektől briliánsra gyogászó szempár szaladgál ide-oda: az apa komoly arcára, anya kisirt szeméire. Mert a soron kívül: kendősen batyusan, gépiesen és könnyet-hullatón megy-megy az sznya is. A háboru legjobban megindító eleven szobra ez és nagy-nagy világlulásról minden hosszú szó nélkül többet mondanak ezek a kis, puha gyermekkezek a kemény katonaköpenyen...

— **Bécsi valcer a bombázott Görzben.** Kölnből jelentik: Hogy miként gondolkodnak az olaszok a „fölszabadítandó” Görz város bombázásáról, azt érdekesen tükröz vissza a Corriere d'olla Sera egyik legutóbbi félhivatalos jelentése: „Az osztrák-magyar hadifoglyok maguk is beismerik, hogy Görz bombázása az osztrák-magyar főparancsnokságnál fájdalmas meglepetést kelt. A parancsnokság egészen bizonyosan számított arra, hogy az olaszok nem fogják löni a várost. Az osztrákok és magyarok e meggyőződés alapján hihetetlen toku szemtelenségre (impudenza) vetemedtek: éjszakaról-éjszákára kivilágitották a várost, amely alig néhány kilométernyire fekszik az ostromló hadseregtől. Vasárnap katonasere vonult végig a városban, hanzversenyt adott a parkban és a könnyű bécsi valcer hangjai áthalatszottak a Pevma és Oslavija magaslatok lövészáruiba. Utegeink biztos célzással lehetőleg igyekeztek megkimélni a magánvagyonot és a magánosoknak a legessékélyebb kárt sem akarták okozni.” Ez az állítólagos szándék bizony elég rosszul sikerült, mert hiszen éppen ma jelentí Hóter, hogy száz és száz maróházb, templom és emlékmű dütt romba az olasz bombázás következtében.

— **Szállítások a hadseregnek.** A kereskedelmi és iparkamara ezuton közli, hogy a hadügyminisztérium december hónap első felében a következő felszerelési cikkeket akarja beszeresni: gyapjúlábvédőket, talpbetétet nemzéből és asbestből, hátizsákokat, polgári öltönyöket (sacco) mellényt, nadrágot, valamint téli kabátokat (moncsikoff.) Ez utóbbi cikkek a hadseregnek szolgáló polgári kocsiok és munkások számára szükségesek. Bővebb felvilágosítást ad az érdeklődőknek a kereskedelmi és iparkamara.

Hogyan bolondították a szerb népet. Nisből jelentik: A „Srbski Novine” szerb hivatalos lap táviratváltást közöl, amely november 3-án, tehát Nis elfoglalása előtt néhány nappal folyt le Péter király és Miklós cárral között. Az első táviratban Péter király a cárral szemben Szerbia rettenetes helyzetét, a cárral szemben távirata a legközelebbi időre igéri a közvetlen segítséget. A szerbek csak tartásuk állásukat, ép oly hősiességgel, mint azt eddig tették. Az orosz hadsereg segíteni fog a szerb testvéreknek. Ehhez a távirathoz hozzátűzi a Srbski Novine, mint hivatalos közlést, hogy három orosz hadtest már utban van és néhány nap múlva Nisbe érkezik. A legközelebbi napon a hivatalos lap bejelentette megjelensését, mert Nis vérsát kiürítették. A foglyok beszélik, hogy ezt a táviratváltást hadiparancs formájában tudomására hozták a szerb katonáknak a harcúterem is. Péter király maga hirtette mindenütt, ahol megjelent kimerült katonái között a cárral szemben. A prefektusi palotában, ahol az összes miniszterek székelték, a cári távirat eredetijét is megmutatták abban a házban, ahol Péter király lakott és jelenleg Bojadjev tábornok szállása van, megtalálták Merry del Val pápai államtitkár levelét és az 1914. június 24-iki konkordátum eredetijét. Az érdekes iratokat Bojadjev tábornok Boris bolgár trónörökösnek ajándékozta.

Magyar mágnások bolgár fizete. Budapesti jelentik: A múlt héten több előkelő nagybirtokos és mágnás Csetonics Endre gróf vezetésével értekezletet tartott és a konferencia eredményeként néhány előkelő bolgár nagybirtokossal együtt megalapították az első bolgár-magyar konszortiumot. Az új vállalkozás fő célja az, hogy Bulgáriából zsírt és gyapint importáljon és azt a magyar piacon értékesítse. A konszortiumban elsősorban erdélyi mágnások vesznek részt és az ügyek intézését Miksa Gyula grófra bírták, aki ebbeli tevékenységét már meg is kezdte.

Ha nem eszrog, hát csepeg. A mai háborús világban különösen sokszor hallani, amint egyik ember a másikat kérdi:

Hogy van? Keres-e eleget?

Ha nem eszrog, hát csepeg — feleli egykedvűen a kérdező. És tessék elhinni, hogy ez az ember sokkal megelégedettebb, mint az a talán jobban kereső szorongással flóttázó, akinél amidőn, mondjuk a hivatalból ahol a kenyérét keresi, háza ilyesmi az, az utcán, amint házak mellett elhadad nem csak csepeg, hanem eszrog az eső és havas víz némely épület rossz csatornájáról a nyakába... Ezt követi aztán egy alapos meghűlés és az állandó tartózkodási hely az így lesz s hogy kedve kifejezését akkor se nélkülözze, most már eszrogendően később mondhatja:

Ha nem eszrog, cseppen!

Az olasz hadikölcsön. Baseli jelentik: Baseler Tagblatt szerint Olaszország január elsején új hadikölcsönre nyit jegyzést. Ismerve az olasz közönség részvétlenségét az ilyen ügyekben, a kormány már most nagy szabású intézkedéseket tesz, még a hadseregszállítók körében, hogy a kölcsön sikerét biztosítsa. A kormány valószínűleg kénytelen lesz majd részben az egyházi vagyont is igénybe venni, ami meglehetősen népszerűtlen eszme Olaszországban. Az akció tehát elég kedvezőtlen előjelek között indul. A Journal de Genève értesülése szerint olasz pénzügyi körök attól félnek, hogy kénytelen lesz a kormány a bankbetétek egy részét is államilag letölteni.

Mit kössünk katonáinknak? A Hadsegélyező Hivatal a jótékony közönség szives figyelmébe ajánlja a következőket: Technikai okokból a földolgozásra kibocsátott gyapufonal egyrésze nem volt olyan vékony, mint a tavalyi és emiatt a még októberben szétkült, utmutatónak a térdmelegítő és harisnya-kötésről szóló részét esetenként módosítani kell a fonál vastagságához képest. Vastagabb fonalnál ugyanis az említett két cikk készítése kevesebb szemmel kezdendő lesz, jobban az első kész példányokat egy közepes nagyságú férfin kipróbálni. Az első szállítmányok beérkezése folytán a hivatal már szabályozhatja is a jó szivek munkáit: térdmelegítőből már a kellő mennyiség beérkezett, viszont harisnyák és lábszárvédők nagyobb mennyiségű készítése

igen kívánatos volna, hasonlóképpen szűkség volna még érmelegítőkre is. Az áldozatkész közönség fokozott munkáját ilyen irányban kéri a Hadsegélyező Hivatal. (V. Akadémia-utca 17.)

Eltűnt pénzárca. S. L. szerdai lakos ma délután egyik aradi fürdőben volt. Amikor a golförökből visszatért kabinjához, meglepve látta, hogy a kabin ajtajában kulcs van, holott ő a kulcsot magával vitte a fürdőbe. Rosszat sejtve pénzárcaja után nézett és valóban azt tapasztalta, hogy a kabinjában hagyott bankjegytárából háromszáz koronája hiányzik. A fürdő szerszámozata megállapította, hogy a kabin ariáiban talált kulcs a 12-es számú kabin kulcsa, azonban ennek a kabinkulcsnak egy másik példányát a pénztárnál leadták. A tűzoltó kabin kulcsát pár nap előtt valaki elvitte, de másnap visszahozta. Ugy létezik azonban, hogy ezalatt a kulcsról másodpéldányt készített az illetős és most ennek a kulcsnak a segítségével jutott be a kabinba. A fürdői tolvajokat — akik a személyes letöltsa szerint többen voltak — keresik.

Ki tudja jobban? Két előkelő amerikai kapacitás nyilatkozott a békéről. Wilson az elnök és Münsterberg, az egyetemi professzor. Az elnök információira hivatkozva úgy tudja, hogy még szó sem lehet a békéről. Bernből jelentik: hogy Wilson elnök a L'Echo de Paris washingtoni távira szerint kijelentette, hogy semmi olyan gyűlésen nem vett részt, mely a béke érdekében akar mozgalmat előidézni. Az Egyesült-Államoknak idegen országokban levő meghatalmasottjai pontosan tájékoztatták az elnököt minden békemozgalmáról, de az eddigi információik közül egyikük arra mutatnak, hogy még korai dolog volna a világ béke érdekében lépéseket tenni. „A béke hirtelen fog jönni” mondja ezzel szemben Newyorkból érkezett távirat Münsterberg harvardi egyetemi tanár ugyanis beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a béke hirtelen és váratlanul fog jönni, nem csak Európa népeinek, hanem az Egyesült-Államok polgárainak is. Kijelentette továbbá a professzor, hogy a német szellemre Amerikának sohasem volt annyira szüksége, mint ma. A német szellemre szükség van, hogy az Egyesült-Államok levelesk eddigi teletességiüket és gondatlanságukat.

Németországban elegendő élelmiszer van. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés költségvetési bizottsága első olvasásában elfogadta a háborús nyereség megadóztatására vonatkozó előkészítő tervezetet s megkezdte a közéletmérés kérdésének tárgyalását. Az előadó megállapította, hogy Németországban minden téren elegendő élelmiszer áll rendelkezésre, úgy, hogy a népnak nem kell inségtől tartania. Az élelmiszerkészletekre való tekintettel a háborút egy nappal sem kell korábban befejezni, mint azt a birodalom biztonsága és az egész nép érdeke megköveteli. A fogyasztás bizonyos korlátozását mindenestre a háboru elkerülhetetlen hatásának kell tekinteni és számot kell vetnünk azokkal.

A „boche.” A „boche” szót, a németekről általában használt gúnynévét a nemi hadbíróóság becsületesfértésnek minősítette. Egy katonát ugyanis a rendőr fel akart jelenteni azért, mivel kerékpárján nem volt szám. A katonára „boche”-nak nevezte a rendőrt, a miért most egy esztendei fogásra ítéltek.

Ezzel felhívom a közönség figyelmét áruházamra. Sikerült egy híres németországi (berlini) gyáros bíróra készségét — u. m. női kábitások és pénzserszőnyeg — jutányos árral megvenni s azokat most, míg a készlet tart, olcsón elárusítom. Mindenki meggyőződhet róla áruházamban. Fischer Áruház a Szabadság-téren. 227

Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zútor és Hollos írógépvállalatnál Aradon, főpostával szemben. 4697

Mikulásra a legszebb játékok és ajándéktárgyak legolcsóbban Fischer Simon Nagy Áruházban, Szabadság-tér 12. szerezhetők be. 227

Legújabb divatlapok Kerpálnél. 193

Utleti könyvek, u. m. strazzák. főlönyvek és irodai cikkek Kerpálnél. 193

Nem zárkózik el a kormány a bírálattól.

(A képviselőházi ülésen)

Magyar Hírlap

Budapest, december 3.

A Ház tídválasztólag kedden, december 7-én kezdte meg az érdemleges tárgyalásokat, addig azonban szűkebbes volt egy formális ülést tartani, hogy a bizottságok, amelyek a hozottak utáni anyag feldolgozásával és a jelentésekkel elkészültek, jelentéseiket beérjessék.

A Ház ma tartotta ezt a formális ülést. A közlekedésügyi, a pénzügyi és más bizottságok az elmúlt napokban nagy munkát végeztek és a javaslatok egy részét letárgyalták.

Elsőnek az indennitásra vonatkozó javaslatot tázza ki tárgyalásra, amely a hárszabályok értelmében még napig foglalkoztathatja a Házat, így tehát az indennitár a jövő hét egész tárgyalási idejét igénybe fogja venni.

Az ellenzéki politikai pártok, amelyek ugyancsak naponként tartanak megbeszéléseket, élénken részt akarnak venni az indennitári vitában. A kormányt óhajtják bírálói beszédeikben, a végleges állásfoglalás felől azonban még nem határoztak. A függetlenségi párt ugyancsak Apocsei Albert úr fő kezébe adta a vária és nagyrészt az ő véleményétől teszi függővé akcióját a többi javaslatra vonatkozólag és a választójog kérdésében.

A kormány természetesen kénsé áll arra, hogy megfelelően az ellenzéki kritikájának. Rendkívül jellemző a kormány helyes feltételezése, hogy az indennitári javaslatból éven a korlátozott időre való tekintettel, hogy a vitának szabad teret engedhessen — mint azt már megírta az Aradi Közlöny — a közszolgálati alkalmazottak háborús szükségére vonatkozó rendelkezéseket kivonta és külön javaslatba foglalta.

Mintán formális ülés volt és különösebb eseményre nem lehetett kilátás, az érdeklődés sem túlságosan nagy és tis örökre a folyókon még teljes volt a csend.

Háromnegyed tízenegy órákor az ellenzéki még alig volt 2-3 ember, míg a munkapárton természetesen nagy számban vannak jelen. Tisza István gróf az elnöki szobában van, ahol Beöthy Pál elnökkel és a két alelnökkel folytatott rövid tanácskozást.

(Szabad lesz a kritika.)

Beöthy Pál elnök háromnegyed tízenegy után nyitotta meg az ülést s közölte a Házal, hogy Kämpf, a német birodalmi gyűlés elnöke megleghangu távirattal válaszolt a Házüdvözlésére.

Ezután Nemesy Mihály bemutatta a közgazdasági és pénzügyi bizottság jelentéseit, a külkereskedelmi szerződések, az iparfejlesztési törvény és a párisi egyezmény meghosszabbításáról benyújtott javaslatokról.

Ezután Hegedűs Loránt terjesztette elő a pénzügyi bizottság jelentését az indennitárról és a közlekedési számszámolásról.

Ennek kapcsán esőt kér Tisza István gróf miniszterelnök és hivatkozással arra, hogy az ellenzéki részéről kevesebb az indennitási tárgyalásra megosztott négy napi idő, valaminth arra, hogy a javaslatban olyan kérdések is foglaltatnak, amelyek beható tárgyalást kívánnak, kijelentette, hogy az állami tisztviselők háborús szükségéről külön javaslatot terjeszt elő a pénzügyminiszter nevében s kéri annak a pénzügyi bizottság elé utalását.

Sághy Gyula több kérdés kiemelését kívánja, a Ház azonban a miniszterelnök előterjesztését fogadta el.

Ezután pedig Papp Géza báró a szeszjavaslat, Illés József dr. a bírák és ügyészekre vonatkozó javaslat ügyében. Dobziczky Sándor a vasutánításokra vonatkozó javaslatok tárgyában terjesztette be a bizottságok jelentését.

Bródy Sándor: Lyon Lea az Urániában.

Több kisebb fontosságú jelentés beérkezése után az elnök javaslatot tett, hogy a legközelebbi ülésen, kedden, az indemnitás tárgyát és a javaslat tárgyalásának ideje alatt az ülés tíz óráig tartassanak.

A Ház az elnök előterjesztését elfogadta s ezzel az ülés véget ért.

(A rendkívüli hadiadó utóllót.)

Hegedűs Lőránt az indemnitásról szóló jelentésben beszámol a rendkívüli hadiadó eredményéről is. A jelentés szerint az adóból összesen 22 millió korona folyt be. Az összeget tízezer adóalany fizette, akiknek évi jövedelme meghaladta a húszezer koronát. A jelentés részletesen közli az adókövetés budapesti és vidéki eredményeit.

(A véderő-bizottság ülése.)

A véderő-bizottság a hónap 7-én, kedden tárgyalja a honvédelmi miniszternek javaslatát az 50-55 éves munkások hadi szolgáltatásokra való igénybevételéről.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Tolvaj volt rendőr. Néhány hónapig mint kisegítő rendőr szolgált Aradon Vetró István. A rendőrségen az idő alatt kisebb értékű holmi, mint szubrony, lámpa, díszcsákó és forgó tűnt el. A lopásokat, mint azt a rendőrség megállapította, Vetró István rendőr követte el. Az aradi járásbírósa ma Vetrót, aki beismerésben volt, egy havi fogságra ítélte.

§ Felmentett aradi hírlapíró. Marót Sándor aradi hírlapíró múlt év auerszetusában a hazatért sebesültek eloldása alapján cikket írt a szabói harcokról, a frankfőrök aljas orvátmadásairól, a véres utcai küzdelmekről. A királyi ügyesség úgy találta, hogy a cikkben Marót hadilítokot áruít el s ezért fegyveres erő

ellen elkövetett büntett címén emelt ellene vádat. Marót ügyét tegnap tárgyalta a nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtribórság. A tárgyaláson az ügyész kétségbe vonta, hogy az újságíró hazafias munkát végezt, mert ha hazafias szempontok vezették volna, nem ír ilyeneket. A cikkben hadilítok megsértését látja s ezért a maximális büntetést kéri a vádlóra. A vádlott maga védekezett, kijelentve, hogy az újságírók hazafiaságát egész Magyarországon legfeljebb a tárgyaló ügyész vonta kétségbe, mert azt nemcsak az ország ismerte el, hanem elsősorban a király is, aki ezt közzéadva elismerésben ki is fejezte. Az esküdtek rövid tanácskozás után Marótot felmentették.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi december 4-én:

O. Bérlet.

C. Bérlet.

Artúr Zsuszka.

Operette 8 felvonásban.

Kezdete este 7,30 órakor.

Felvező szervező:

Sudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Könyv-, papír- és zenemű-kereskedés **Décsi Géza** Arad, Fényes-palota Telefon sz. 902

Mese-könyvekben olcsó karácsonyi vásári		Olcsó karácsonyi vásári képeskönyvekben!	
Apró-cseprő képek	40 fill.	Benedek, Kis-könyvtár (601. helyett) Most!	40 fill.
Mindenféle vörös képek	50 fill.	Filleres-könyvtár	40 fill.
As én kis képeskönyvem	50 fill.	Legjobb Grimm-mesék	K 1.-
Apró képek, mégis szépek	50 fill.	Berezgyél meséi	K 1.-
Mancika képeskönyve	60 fill.	Gulliver utazásai	K 1.-
Mulatnak a gyerekek	60 fill.	Krudy. Ifjúság, kötve (K 4-1)	K 2.-
Csingilingi képeskönyv	80 fill.	Ugyanaz	K 3.-
Sok-sok apró szép dolog	80 fill.	Sziklay, Testvérek	K 2.-
Kis cirkuusz (10 lapos)	K 1.-	Ugyanaz	K 3.-
Kis pajtasom (8 oldalas)	K 1.-	Kinos, Magyar ég alatt (K 4-1)	K 2.-
Kisanyok világa	K 1.-	Ugyanaz	K 3.-
Séta az állatkertben	K 1.50	Solymosy, Utazások (K 4-1)	K 2.-
Kis katonák képeskönyve	K 1.50	Ugyanaz	K 3.-
Tündérmesék képeskönyve	K 1.50	Tarcsay, Szt. Margit (K 4-1)	K 2.-
Mackók mulatnak	K 1.50	Ugyanaz	K 3.-
		Vidékre 10 K felüli rendelést bérmentve pontosan szállítok.	szol

Nyomtatványok

esinos kivitelben készítenek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában

* Az ezen sorok alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget.

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél

olcsó hulladék papírt

használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálokban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

A világosi cognacgyár kádárműhelyében, Világoson (Aradmegye)

biztos, jól jövedelmező állást nyernek

ügyes kádáresegédék

új munkára, elsőrendű szlavonai fából.

4725

Olcsó pénzért jól világítani csak villanyal lehet.

Mindennemű villanybevezetést, csillár át-szerelést a legjutányosabban vállal

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság tér 56.

Telefon sz. 96.

SIROLIN "Roche"

megbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

- Mindenki, aki húzamosabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
- Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
- Asztmában szenvedők, kiknek betegségét a sirolin használata jelentékenyen oszlokkenti.
- Skrofulozisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszertárban, ára 4 Korona

Ha izletes és jó mézes süteményeket szeret, úgy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézeskalácsos üzletemet,
ahol finom gyümölcskenyereket és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben
 legjutányasabban nagy választékban árúljuk. Hadbavonultaknak legalkalmasabb kiütemény. Szives pártfogást kér, kitűnő tisztelettel: **Weichelt János, mézeskalácsos.**

**A szépségápolás titka a használandó
 szépítőszerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt**

**Rozsnyay Serail arckenőcse
 Rozsnyay Serail krémje.**

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, illa, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható: 1845

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
 szertárában Arad, Szabadság-tér.**

26687—1915. kh.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 83—82/228/1897 sz. a. alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott a „Cselédmenedékház” létesítéséről, a nő cselédek jutalmazásáról szóló szabályrendelet 4. §-a értelmében minden év, tehát a folyó 1914. évi végével is cselédjutalom címén 400 koronát tevő 8 díj és pedig I. 200 korona, II. 100 korona, III. 100 korona, less az arra érdemes cselédek részére kiosztva.

Ezen jutalomdíjak elnyerése iránt pályázhatnak mindazon 18 életévet betöltött jó és hűséges magaviseletű havi vagy évi bér mellett szolgáló helybéli vagy idegen illetőségű nőcselédek, kik kizárólag vagy főleg a házban vagy a család egyes tagjainak szolgálatában Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egyfolyásban legkevesebb 8 éven át gazdájuk megelégedésére szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek és a cselédbeiratási díjakat pontosan megfizették. Azon cselédre nézve, kik a beiratási díjfizetést elrendelő szabályrendelet életbe lépté előtti, vagyis 1892. év előtt léptek szolgálataba s azóta változatlanul mindig egy helyen szolgáltak, a beiratási díj feltétele alól felmentetnek.

A jutalomban már részesült cselédnek újabb pályázata esetén korábbi jutalmazást megelőző idő szolgálati idejébe be nem számítható. A szolgálati idő tartományában beszámítandó az az idő is, melyet a cseléd oly szolgálatban töltött el, amely szolgálat a cseléd tartó elhalálozása miatt szűnik meg. A díjak kiosztásának alapjául a szolgálati idő nagysága vételek, elsősorban azok részesülnek tehát a cselédjutalomdíjban, kik egy helyben leghuzamosabb ideig szolgáltak. Egyenlő minőség esetén összes szolgálati idejüket véve, Aradon legregebben szolgáltak. Jutalom díj elnyerése végett december első napjától 15. napjáig tartozik a cseléd gazdája vagy gazdasszonya által állított bizonyítvány, cselédkönyve és születési anyakönyvi kivonata bemutatása mellett a kapitányi hivatalnál személyesen jelentkezni.

ahol kérelme jegyzőkönyvbe vétetik. A személyesen jelentkező cseléd a kívánt okmányok csatolása mellett kérelmét írásban is benyújthatja. Később és idő előtt beérkezett kérvények visszatartásig fogadják. Ha valamely évben a jutalmak egézen vagy részben pályázat hiányában vagy egyéb okok miatt ki nem adhatók, a fennmaradt jutalomdíjak a következő évben kerülnek kiosztás alá.
 Arad, 1915. november 26-án.

Breón, főkapitány.

Használt
Ólom
 megvételre kerestetik
 Ólom a kiadóhivatalban.

Fajalmák.

Jonathán, Batni, Sikulai Ranett, Bőr, Vanilla, Törökbálint, Sóvári és Citromalma kislecnyben és nagyban legjutányosabb árban kaphatók

Káli Ferenc

gyümölcskereskedésében, Asztalos
 Sándor-utca 5. sz. 4501

**Jó anyák, gondos
 szülők** legjobban cselekszenek, ha gyermeküknek átlátzó, kellemes ízű, mindig friss:
Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
 Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagy-
 viazketegség biztos
 megszüntetésére leg-
 jobb szer a „Frigin”.

Ara egy üvegnek esetleg és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját
 vagy bajuszt a legesebb állású
 fekete színre lehet festeni, anél-
 kül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator.

El kitűnő, a férfiak számára párat-
 lan szerral minden alkalmatlan
 szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
 pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A kenti szerek kap-
 hatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-
 tárban

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1892. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Üzlet megnyitás!

Posztó raktár
 ARAD, Zrinyi-utca 1. (Báró Bohus-palota.)
Apollo Színház mellett.

Teljes katonai felszerelési cikkek!

Oltönyök és télikabát szövetek.

Férfiszabók részére béléssaruk.

Mindennemű katonaszövetek jutányos árban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér. Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők. A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

OKTATÁS.

Német tanár, vagy tanárnő kerestetik, hetenként kétszer, az esti órákban, 20-30 személy tanítására. Bővebb felvilágosítást nyújt Bodnár Jakab, gróf Leiningen-utca 12. 4718

ÖZLETEK.

Jóforgalma fűszerüzlet, korlátolt italmérés és trafikkal, hadbavonulás miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4729

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens szerény német kisasszony sürgősen keres helyet gyerekek mellé, házimunkát is vállal. Levelet kérek G. Ulrich, Széchenyi-utca 2. sz., I. s. 4724

ALKALMAZÁST NYER.

Egy idősebb bajáró főzónő azo nál felvétetik Hajó-u. 4. Ugyanott egy nagyobb koksa kályha megvételre kerestetik. 4786

Egy fiatal fűszeres segéd azonnali beépésre kerestetik Sál-ráa Emilnél, Gyorok. 4721

KIADÓ LAKÁS.

Elegánsan bútorozott 2 szobás lakás, konyha és fürdőszobával december 15-ére kiadó. Bővebbet Weiss Rosa Deák Ferenc-utca 2. 4728

Különbejártu

Elegánsan bútorozott utcai szoba, villanyvilágítással, kiadó Vécsay-utca 12. 4650

2 szobás

udvari lakások Andrásy-tér 8. sz. alatt azonnaira kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrásy-tér 8. sz.

alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnaira kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Bensin legelőcsőbb napi árban kovács Soma Társánál Arad. 4780

Katonai szolgálatra alkalmas ló, tisztí nyereg és felszerelés kerestetik. Tabakovits Emil, Thököly-tér 2. a. 4722

Mérsani osázkörte csömlő, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Sárga bagaria, lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsédben. 8406

Őszi Divat Album 1000 ábrával kor. 2-40 Pöhlér Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett 1. hó 2-án este a Boros Béni-tér és Nagyvárosi-ut között. egy barna selyemmel bélelt fekete nő sielakin körgallér. Becstületes megtaláló kéri, hogy illő jutalom ellenében a kiadóhivatalba adja ba. 4726

Zongoramesternek, illuzionista, spirítista, hypnotiseur, rejtélyek, álmok megfejtése, számos érdekes elismerés levél, ajánlkozók Stampfel Gusztáv, Mikes Kelemen-utca 24. 4786

Pompés samatu rumot készíthetünk a Földes és Hehs-féle Rumesseniá-ból. 6 deci szaszhez öntsünk 4 deci vort, 1 kis füveg rumesser citát, ára 80 fillér és kész a legfinomabb, legkellemebb samatu rum. — Földes gyógyszerár. Hehs gyógyszerár, Batthyány-utca. 12

Kitűnő minőségű juhturót

nagyobb mennyiségben azonnal szállíthatok

Albrecht Károly Erdélyi juh'urógyár Nagyszében.

Arak és minták kérésre ingyen. 4708

Szalagfürtöket

megvételre vagy kölcsönbe keresünk.

Czeiler és Szatmáry asztalos-áru gyára Aradon. 4727

Kitűnő minőségű

TEA

1/2 kiló 6 korona.

Portea 1/2 kiló 3 korona.

Kapható

Hajós Józsefnél

Arad, Csernovits Péter-utca 25. sz.

Eladok

zsirt,

szalonnát,

szappant

(4-5 éveset),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint veszek is. 2589

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5. 670. Megyei telefon 670.

Fővonal mentén keresünk megvételre 1000-1500 holdas elsőrendű termőföldű birtokot.

Szólnok 1000 hold birtokok első sorban jönnek számításba. Ajánlatokat „Szólnok 16834.” jelű alá M. Dukas Nachf. hirdetési irodájába Wien, I, Wenzels 18. 8352

Eladó

egy 163 cm. magas, kicsit derese, sötét fej, 5 éves, Gróf Károlyi Gyula telivér méneséből származó Primusz ivadék

ménló

(lovagolni is lehet) 4000 koronáért; egy 165 cm. magas, deres, 10 éves, szelíd

hátasló kanca

2000 koronáért. Komoly vevőnek a lovak megtekintésére kocsi kúld Magyarbányhegyes állomásra özv. Jakabffy Zoltánné gazdasága, posta Dombiratos. 4689

Költözködők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, osillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József

villanszerelési vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

A szájuereg

torokbetegségét

desinficiálásánál, valamint a bacillusok előlészénél, amely különösen gyermekeknel rendkívül fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, sehoisem nélkülözhető a Formodor tablettá.

Egy füveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Eyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájuereget desinficiálja, utólsze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Krovil” korpákenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerak kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Mogyorósszal szemben)